

גליון מס' 187

שבת פרשת אמור תשפ"ה

אמשיח

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור ולכל דורש ברבים
לאורו ולזכרו של מרן קדוש ישראל ותפארתו שר התורה זיע"א

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

עניין של חינוך

ומעמידו על האמת...

חז"ל מונים במסכת אבות (פ"ו, ה) ארבעים ושמונה קניינים שהתורה נקנית בהם. הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל היה רגיל לספר כי בימי ספירת העומר נהגו בישיבות קלם וסלבדוקא ובשאר הישיבות של תלמידי רבי ישראל סלנטר, לעבוד בכל יום על אחת מארבעים ושמונה המעלות שבהן נקנית התורה כהכנה לחג השבועות - יום מתן תורה. ומאחר שבימי ספירת העומר ישנם למעשה ארבעים ותשעה ימים, נהגו ביום הארבעים ותשע - ערב חג השבועות, לשבת כל אחד עם עצמו, להתבונן ולערוך חשבון נפש, האם באמת זכו להיזהר כראוי בכל הארבעים ושמונה המעלות. קנין אחד מתוך ארבעים ושמונה הקניינים הוא - 'מעמידו (את חברו) על האמת'. ת"ח צריך לדעת את האמת על בוריה, ולדעת איך להעמיד את האמת אצל חברו. כי תורתנו תורת אמת היא ואין בה מקום למשהו אחר חוץ מן האמת. מידת האמת היתה יקרה לרבינו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל יותר מכל חמודות תבל, וכאשר מאן דהו כשל באי אמירת האמת, היה הוא מנודה מלפניו מאז ועד עולם, וכל התחייבויותיו והבטחותיו כי לא ישוב עוד לכסלה לא נחשבו למאומה, שהלא מי יערב שגם הבטחה זו אין שקר יסודה. כאשר המליצו בפניו על מאן דהו, שעל אף שלא צעד לאור מידת האמת, היה בר אוריין וגדוש בתורה, הגיב רבינו בסיפור מעשה: בעיר וינה כיהן רב בית כנסת, שהצטיין בחכמתו יותר מאשר ביראתו, ומעשיו והנהגותיו לא עלו בקנה אחד עם מידת האמת. באחד הימים, לאחר שהרב בא במריבה עם חזן בית הכנסת, השיב לו הלה כגמולו ולא המתין לו בסיום קריאת שמע. לאחר התפילה פנה הרב אל החזן בתוכחה: "כיצד לא המתנת לי עד שאגיע ליאמתי?". "אם הייתי מבקש להמתין עד שתגיע ליאמתי", השיבו החזן מיניה וביה, "הרי שלא הייתי יכול להמשיך בתפילה לעולמי עד..." (פרפרת)

בברכת שבת שלום - מערכת לב ארי

פנינים משלחן מלכים

"שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אימו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אישה לה" (כב, כז). רמז לדרכי חנוך הבנים השונים.

המפרשים מוצאים בפסוק זה רמז לחינוך הבנים - הילדים שונים זה מזה בתכונותיהם, ובהתאם לכך צריכה להשתנות הצורה שבה נוהגים כלפיהם. יש ילד הדומה בתכונותיו לשור - מזגו סוער והוא מתפרץ לעיתים קרובות. ילד כזה יש לנהוג בו ברכות. שכן חז"ל לימדונו, שכאשר לוקחים את השור בכוח הוא מתנגד התנגדות עזה ומשחית בחמתו את כל הנקרה בדרכו. התנהגות עם ילד הדומה בתכונותיו לשור צריכה להיות ברכות. אין להשיב אותו בכוח ללמוד, שכן באופן כזה תתעורר אצלו התנגדות עזה, שתלך ותתגבר ככל שימשיכו להכריח אותו. ישנו סוג נוסף של ילד, הדומה לכבש. ילד כזה הוא ילד תמים. זוהי מידה שהיא לכאורה טובה. אולם המוקש הוא, שבתמימותו עלול הוא להיגרר אחרי אחרים שאינם טובים, ולעשות כמעשיהם. ילד תמים צריך הכוונה מיוחדת שתימנע ממנו להיגרר אחרי החברה שסביבו, בלי להפעיל את שיקול הדעת המתאים. הסוג השלישי המתואר בפסוק הוא ילד הדומה בתכונותיו לעז, מלשון עזות. התכונה המרכזית של העז היא ההתקוטטות וההתפרצות על כל דבר. העז דומה לשור במעט, אולם ילד-שור הינו איתן בדעתו, בעוד ילד-עז הוא מתפרץ יותר. התורה מדריכה אותנו לגבי שלושת הסוגים הללו: "והיה שבעת ימים תחת אימו" - שבעת ימים' כנגד שבעים שנותיו של האדם, 'תחת אימו' זו השכינה שנקראת אימו של אדם. במשך כל שבעים שנות האדם עלי אדמות, הוא צריך לחיות את חייו תחת השכינה. הורי הילד הרוצים לחנכו יקפידו כבר מילדותו לקחת אותו לבית הכנסת, לבית המדרש, לחכמים שישיפיעו עליו מיראת השמים שלהם, ולקברי צדיקים שיש בהם קדושה. במקומות הללו, שבהם יש השראת שכינה, יוכל הילד לספוג אל תוך ליבו את הקדושה ויראת השמים, ובעזרתם יוכל להתגבר על התכונות המולדות שבו העלולות להובילו לעברי פי פחת. בנוסף לכך אמרו רבותינו ז"ל, שפסוק זה בא לרמוז על אדם הראשון. ביום הששי לבריאת העולם נברא האדם על ידי ה' יתברך, ובאותו היום חטא. אמנם, בשעה האחרונה ביום ששי הספיק האדם לחזור בתשובה, אבל קרבן לא הספיק עדיין להקריב. עם כניסת השבת אמר: "מזמור שיר ליום השבת", מזמור שכידוע חובר על ידי אדם הראשון. למחרת ביום ראשון, שהוא היום השמיני לבריאת העולם, הקריב האדם קרבן והתנצח לפני ה'. על כך אומר הפסוק: "ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אישה לה" - הקרבן שהקריב האדם ביום השמיני לבריאת העולם התקבל לרצון לפני ה'. מכאן למדו, שאין אפשרות להקריב קרבן, אלא אם כן מלאו לו שמונה ימים. וכל כך למה? - שמונת הימים מחייבים שתעבור עליו שבת, ורק השבת בכוחה להכשיר את הקורבן! זהו שאומרים בתפילת מוסף של שבת: "תכנת שבת רצית קורבנותיה" - על ידי שתכנת שבת, רצית קורבנותיה, שכן השבת מכשירה את הקורבן, כך שיתקבל לרצון לפני ה'. גם כאן למדו חכמים רמז הנוגע לאדם, ולא רק לקורבנות: לא ניתן לעשות לתינוק שנולד ברית מילה בטרם עברו עליו שמונה ימים, שבתוכם שבת המלכה. הנשמה היתרה שניתנת בו בשבת מאירה עליו ונותנת לו חלק ממנה, ורק לאחר מכן ניתן ביום השמיני למול את בשר ערלתו (דורש ציון). (דורש ציון)

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד ושרה הי"ו

מערכת שיעורי לב ארי - שיעורים שבועיים לאור הפרשה מפי הרב אריה יוסף שליט"א

מעשה שהיה...

**'זכרון מופלא' \ ספור על רבנו מרן הגאון הגדול
רבי אליהו קלצקין זצ"ל וזיע"א**

שקדנותו של רבינו זיע"א הייתה מופלאה ביותר. בבחרותו שקד על התורה כשמונה עשרה שעות ביממה ובזקנותו כחמש עשרה שעות ביממה. ביטול זמן היה כעוון פלילי בעיניו, וכל מטרת הלימוד הייתה חתירה להגיע לאמת.

לטובת הציבור מצא רבינו לנכון לקנות בקיאות מופלאה מקיפה ברפואה (ומי יעמוד בסוד קדושים). והרופאים המומחים בעיר היו מבקשים לא אחת להתייעץ עימו ושואלים לחוות דעתו במקרים קשים, בהם התקשו להחליט, מהו הטיפול המתאים ביותר לחולה. לשם כך הוא השיג ספרי רפואה שונים ושפות שונות כדי להתעדכן ברפואה. הוא למד כשבע לשונות זרות: יוונית, רומית, גרמנית, צרפתית, אנגלית, רוסית ופולנית. מאחר שלא רצה שלימוד השפה יהיה על חשבון לימוד תורה, לפיכך רק לאחר שהשלים את חוק לימודיו, יותר מחמש עשרה שעות ביממה, לפני השינה, במשך זמן קצר פתח מילון ושינן אותו דף אחרי דף. היות והתברך בזיכרון מופלא, עד מהרה למד את השפה וכך יכל לעזור לחולים.

למרות ידיעותיו המקיפות וגאוניותו הרבה ברח מן הכבוד כמי שבורח מפני האש. היה כועס, על מי שחשב שהוא צדיק ותפילותיו פועלות ישועות. שקל כל מילה, לפני שדיבר. עקב שקידתו בתורה, התנה טרם הסכים לשמש כרבה של לובלין, שיפנו אליו אך רק בשאלות החמורות, כדי שלא להפריע לו מלימודו מעבר מכך.

סיפר הגאון רבי שמואל הלוי שולזינגר זצ"ל: רבינו היה מפורסם כבעל זיכרון מופלג מאוד. סיפרו תלמידי חכמים, כי פעם אחת בהליכתו בסמטאות העיר העתיקה שמע שני ערבים מדברים ביניהם שיחה סוערת אודות היהודים. רבינו לא הבין את השפה הערבית, אבל בכוח זיכרונו המופלא יכול היה לצטט את המילים, שנאמרו במבטא שלהם גם ללא הבנת השפה. רבינו חזר על דבריהם באוזני אחד מיהודי ירושלים, שהכיר את השפה. הלה הזדעזע לשמוע, כי הערבים מתכננים לבצע פוגרום ביהודי העיר מיד הובא העניין בפני מושל העיר והחלו בהצלה ובקידום פני הרעה, והיהודים ניצלו בסייעתא דשמיא (מוסף שב"ק יתרו ע"א)

(נלקט בשינויי לשון קלים מתוך העלון פניני הצדיקים).

הילולא דצדיקיא

הילולת רבנו מרן

הגאון הגדול

רבי אליהו

קלצקין

זצ"ל זיע"א

(יז' אייר תרצ"ב)

הגאון הרב אליהו קלצקין זצ"ל- נולד ב-כ"ב אב ה'תר"ב באושפול שפלך קובנה של רוסיה (ליטא) לאביו: ר' נפתלי הירץ זצ"ל. ולאיו: מרת חיה שרה (בת ר' זאב וולף מאושפול) שהייתה אף היא ממשפחה מיוחסת, ומסופר ששרפה את מגילת היוחסין שלה, כדי שבניה לא ייסמכו על יחוסם אלא יקפידו להקדיש את כל זמנם ללימוד תורה. בהיותו בן ארבע-עשרה שנים בלבד כבר התפרסם כעילוי וכבקי בכל הש"ס. בשנת ה'תרל"ה, בשנים ה'תרל"ה-תרל"ו למד ב'קיבוץ הפרושים' באיישישוק, (שם למדו אותם אנשים שיכלו ללמוד באופן רצוף במשך תקופה ארוכה ללא הצורך לחזור לביתם). בשנת ה'תרמ"א התמנה למשרה רבנית ראשונה, בעיירה בְּרִזִי (קרטו-ברזה) שבגרודנה. ואח"כ במריאמפול ולובלין. בתקופת מלחמת העולם הראשונה היה פעיל מאוד במתן היתרי עגונות, לאלמנות המלחמה הרבות. בשנת ה'תרפ"ה לאחר פטירת אשתו השניה, עזב בחשאי את לובלין מחשש, שלא יאפשרו לו לעזוב, וכך עלה לארץ דרך וינה והשתקע לירושלים. הגאון הרב יוסף חיים זוננפלד מינה אותו לעמוד בראש ישיבת 'אוהל משה' וכחבר בית-הדין הגדול. גאון בבבלי ובירושלמי ונושאי כליהם בכל חדרי התורה. שקידתו העצומה הייתה מופלאה. למד ימים ולילות. ענוותן ושפל ברך. מזקני יחידי גאוני הדור. רבנו נלב"ע ב-י"ז אייר ה'תרצ"ב. ציונו בהר הזיתים בירושלים בסמוך לציונו של המהרי"ל דיסקין. רבנו חיו פעל כ-80 שנים. רבני ירושלים הכריזו על ביטול מלאכה וקהל גדול ליווה אותו בדרכו האחרונה.

ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!

בזכות ה'קדיש'

"ונקדשתי בתוך בני ישראל" (כב, לב)

בספר "האיש על החומה" שנכתב לזכרו של מרן רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל.

מסופר על אשה מכובדת ובעלת עסק מבוסס בעיר פרשבורג שבהונגריה, הייתה נוהגת במשך שנים רבות להביא מידי פעם תרומה הגונה לישיבה, בתנאי שיגידו קדיש לעילוי אותן נשמות גלמודות שאין מי שיגיד אחריהן קדיש. בחור מיוחד הועמד שאמר קדיש לטובת נשמות אלו. לימים הסתלק לעולמו בעלה של אותה אשה, ומכיוון שהוא ניהל את העסק ביחד איתה, פגעה פטירתו בעסק שהצטמצם והלך, עד שנסגר כליל. מצבה הכללי של האשה הלך והחמיר, וברבות הימים נפל עליה עול נוסף, כאשר הגיעו שתי בנותיה לפרקן, וכסף אין... נשאה האשה את סבלה בדומיה, קיבלה עליה את דין שמים, אולם על דבר אחד לא יכלה לוותר, ולבה היה מר עליה ביותר והכאיב לה עד מאוד, והוא ענין הקדיש שעלול להתבטל אחרי שהפסיקה את הקצבתה למטרה זו. במר נפשה עלתה להנהלת הישיבה ושטחה את בקשתה, שהישיבה תיאות להמשיך גם הלאה את אמירת הקדיש לעילוי נשמות גלמודות, עד שירחיב ה' גבולה ותחזור לתמוך בישיבה כמקודם. שמעו ראשי הישיבה את בקשתה ובהתרגשות הבטיחו לה למלא את מבוקשה. בצאתה מן הישיבה בא למולה יהודי ישיש בעל הדרת פנים נדירה, כשזקן צח כשלג יורד על פי מדותיו ובירכה לשלום. הופתעה האשה מהסברת הפנים הלבבית של הזקן הבלתי מוכר לה, הפתעתה גדלה שבעתיים בעת שהזקן התקרב אליה ונכנס איתה בשיחה תוך התעניינות במצבה ובמצב בנותיה. נאנחה האשה קשות ושטחה לפניו את גורלה ואת נפילתה מאיגרה רמה לבירא עמיקתה, עד שאין לה את האמצעים ההכרחיים להשיא את בנותיה הבוגרות. מהו הסכום המשוער הדרוש לך? שאל הזקן. אמרה האשה סכום מסויים, שלף הזקן גליון נייר ורשם הוראה לבנק המקומי לשלם לאשה את הסכום שנקבה, אולם בטרם שם את חתימתו, הוא הביע משאלתו שהיות ומדובר בסכום רציני מאוד, רצוי שתהא חתימתו בנוכחות עדים. עלתה האשה ובקשה משני בחורים להילוות אליה, וחתם את חתימתו למזכרת ולדוגמא. הלכה האשה למחרת בבוקר לבנק, כשבחן פקיד הבנק את ההמחאה הוא הביט באשה במבט תוהה, מסתכל פעם פעמים וכולו נבוך ומשתאה, תוך הבעת מבוכה ביקש מהאשה להמתין, והוא נכנס עם ההמחאה למנהל הבנק. כשראה המנהל את ההמחאה נפל מכסאו והתעלף... בבנק קמה מהומה, הפקידים ששמעו על המתרחש, הכניסו את האשה לחדר צדדי הפקידו עליה שומר לבל תתחמק, תוך חשד שיש כאן מעשה מרמה. אחרי ששבה רוחו של המנהל הוא ביקש לראות את האשה שהגישה את ההמחאה. שאלה המנהל אימתי וכיצד קיבלה את ההמחאה, אמרה האשה רק אתמול קבלתי אותו מיהודי מכובד בעל הדרת פנים, וישנם שני בחורים שהם עדים לדבר. הורה המנהל להביא לפניו את תמונת דיוקנו של אביו המנוח, וכשהוצגה התמונה בפני האשה, הצביעה ללא היסוס עליו כעל האיש שנתן לה את ההמחאה. ציוה המנהל לפרוע את ההמחאה, ולאחר שהלכה סיפר המנהל לנוכחים את פשר הפרשה המוזרה. האיש שמסר את ההמחאה לאשה, אינו אלא אביו שהלך לעולמו לפני עשר שנים. בלילה הקודם, הופיע אביו בחלום, ואמר לו בזה הלשון, דע לך שמאז שסרת מדרך הישרה, והתחתנת עם אשה נכרית, והפסקת לשמור את הקדיש, לא אומרים קדיש אחרי, וזכותי עמדה לי שהקדיש הזה שאמרו בישיבה לפי פקודת האשה גרם לי עילוי ונחת רוח לנשמותי. אשה זו תופיע מחר בבוקר בבנק שלך עם ההמחאה שמסרתי לה לכיסוי הוצאות נשואי שתי בנותיה. קמתי נפעם מהחלום, ספרתי לאשתי שלעגה לכל הענין, אולם משהופיעה האשה עם ההמחאה, נתאמת לי שאכן חלום אמת היה. סיים מורנו רבי יוסף חיים זוננפלד את סיפורו ואמר: מי היו שני הבחורים? אני וחברי רבי יהודה גרינוולד (אב"ד דסטמאר). האיש נהיה לבעל תשובה, אשתו התגיירה כדן, וזכו להקים בית נאמן בישראל. (אוצרות התורה)